

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/310843162>

Kültürel Miras Kapsamında Tarihi Hamamların Yenilenerek Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanımı: Burhaniye Örneği

Conference Paper · April 2014

CITATIONS

0

READS

34

2 authors, including:

[Sabriye Çelik Uğuz](#)

Balikesir University

26 PUBLICATIONS 3 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Some of the authors of this publication are also working on these related projects:

Çalışma Hayatımızda Kadın İşgücünün Konumu ve Ayrımcılık: Türkiye Geneli ve Edremit Körfezi'ndeki Turizm İşletmelerinde Karşılaştırmalı Bir Analiz [View project](#)

Adnan Menderes Üniversitesi

Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi

III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi

04 - 05 Nisan 2014, Kuşadası, Aydın

BİLDİRİ KİTABI

Editörler

Nazmi KOZAK
Osman E. ÇOLAKOĞLU

Ankara, Mart 2014

DETAY YAYINLARI : 589
1. Baskı : Mart 2014
ISBN : 978-605-5216-98-6
Yayıncı Sertifika No : 13188
Matbaa Sertifika No : 26649

© Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi © Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi

Her hakkı saklıdır. Yazarından yazılı izin alınmaksızın bu kitabın fotokopi veya diğer yollarla kısmen veya tamamen çoğaltılması, basılması ve yayınlanması yasaktır. Aksine davranış, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu gereğince 2 yıldan 6 yıla kadar para cezasına çevrilemeyen hapis, 10 bin TL'den 150 bin TL'ye kadar para cezaları ile fotokopi ve basım aletlerine el konulmasını gerektirir.

Dizgi : Detay Yayıncılık
Kapak : Detay Yayıncılık
Baskı ve Cilt : Bizim Büro Matbaacılık ve Basımevi
GMK Bulvarı No: 32/C Demirtepe-Ankara

GENEL DAĞITIM ve İSTEME ADRESİ

DETAY ANATOLIA AKADEMİK YAYINCILIK LTD. ŞTİ.
Adakale Sokak No: 14/1 Kızılay/ANKARA
Tel : (0.312) 434 09 49 • Faks: (0.312) 434 31 42
Web: www.detayyayin.com.tr • e-posta: detayyay@gmail.com

Sunuş

Dünya genelinde akademik çalışmaların disiplinlerarası bir içerik ve yaklaşım ile incelenmesine ilişkin uygulamalar giderek yaygınlaşmaktadır. Özü itibari ile disiplinlerarası bir alan olan turizmin çeşitli bilim dallarının kuramsal açıklamalarına referans verilmeden anlaşılması ve gelişmesi mümkün değildir.

Turizm araştırmalarının disiplinlerarası bir yaklaşım çerçevesinde incelenmesine katkıda bulunmak üzere 2010 yılından bu yana “*Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*” düzenlenmektedir.

Kongrenin düzenleneceği 2014 yılı birkaç yönden özel öneme sahiptir. Bunlardan *ilki*, 2014 yılı ülkemizde turizmin akademik kurumsallaşmasının 50. yılına tekabül etmektedir. *İkinci* olarak, kongreyi düzenleyen taraflardan olan Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu (şimdiki adıyla Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi) 1974 yılında kurulan ve ülkemizde lisans düzeyinde sektöre yönelik eğitim-öğretim yapan ilk turizm programı olma özelliğine sahiptir. 2014 yılı Yüksekokulun 40'ıncı kuruluş yılına tekabül etmektedir. *Üçüncü* olarak da, yine kongrenin taraflarından olan Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 1990 yılında başladığı ve ilk yılından bu yana aralıksız sürdürdüğü yayıncılık faaliyetlerinin 25. yayın yılını 2014 yılında kutlamaktadır. Her üç yıldönümü ülkemizde turizm eğitim ve araştırmalarının gelişimini göstermesi bakımından önemlidir.

Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi, iki yılda farklı bir üniversitenin akademik ev sahipliğinde düzenlenmektedir. Bu kongrede Kongre'nin akademik ev sahibi Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi'dir.

Kongrenin amacına ulaşması dileğiyle, *III. Disiplinlerarası Turizm Araştırmaları Kongresi*'nin gerçekleştirilmesindeki katkılarından dolayı Öğr. Gör. Aysel YILMAZ, Öğr. Gör. Duygu YETGİN, Arş. Gör. Gözde TÜRKARHAN, Arş. Gör. Taki Can METİN, Arş. Gör. Emrullah TÖREN teşekkür ederiz.

Nazmi KOZAK – Osman Eralp ÇOLAKOĞLU

03 Mart 2014

KURULLAR

Bilim Kurulu

ARKEOLOJİ

Prof. Dr. Aslı SARAÇOĞLU, *Adnan Menderes Üniversitesi*

COĞRAFYA

Prof. Dr. Mehmet SOMUNCU, *Ankara Üniversitesi*

Prof. Dr. Füsün BAYKAL, *Ege Üniversitesi*

EĞİTİM

Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU, *Adnan Menderes Üniversitesi*

Doç. Dr. Kerim GÜNDOĞDU, *Adnan Menderes Üniversitesi*

FINANSMAN

Doç. Dr. Osman Nuri ÖZDOĞAN, *Adnan Menderes Üniversitesi*

GIDA MÜHENDİSLİĞİ

Prof. Dr. Cavit BİRCAN, *Adnan Menderes Üniversitesi*

TARİH

Prof. Dr. Arif BİLGİN, *Sakarya Üniversitesi*

Prof. Dr. Ahmet TAŞAĞIL, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi*

HALK SAĞLIĞI

Doç. Dr. Didem EVÇİ, *Adnan Menderes Üniversitesi*

İKTİSAT

Doç. Dr. Ummuhan Gökova, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi*

İLETİŞİM

Prof. Dr. Zakir AVŞAR, *Gazi Üniversitesi*

İSTATİSTİK

Prof. Dr. Hasan Işın DENER, *Çankaya Üniversitesi*

KALİTE YÖNETİMİ

Prof. Dr. Özkan TÜTÜNCÜ, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM

Prof. Dr. Asker KARTARI, *Kadir Has Üniversitesi*

MUHASEBE

Prof. Dr. Nilüfer Tetik, *Akdeniz Üniversitesi*

MÜZECİLİK

Doç. Dr. Fethiye ERBAY, *Boğaziçi Üniversitesi*

PAZARLAMA

Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU, *Adnan Menderes Üniversitesi*

PSİKOLOJİ

Doç. Dr. Hacer HARLAK, *Adnan Menderes Üniversitesi*

REKREASYON

Prof. Dr. Gıyasettin DEMİRHAN, *Hacettepe Üniversitesi*

Doç. Dr. Fatih HAZAR, *Adnan Menderes Üniversitesi*

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Han ERGÜVEN, *Kırklareli Üniversitesi*

SAĞLIK KURUMLARI İŞLETMECİLİĞİ

Prof. Dr. Mustafa BİRİNCİOĞLU, *Adnan Menderes Üniversitesi*

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Doç. Dr. Aslıhan Aykaç, *Ege Üniversitesi*

SOSYOLOJİ

Prof. Dr. Muammer TUNA, *Muğla Üniversitesi*

STRATEJİK YÖNETİM

Prof. Dr. Mehmet Barca, *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi*

YÖNETİM VE ORGANİZASYON

Doç. Dr. Şenol ÇAVUŞ, *Adnan Menderes Üniversitesi*

Düzenleme Kurulu***Adnan Menderes Üniversitesi***

Prof. Dr. Bahattin RIZAOĞLU

Doç. Dr. Osman Eralp ÇOLAKOĞLU

Doç. Dr. Osman Nuri ÖZDOĞAN

Yrd. Doç. Dr. Güntekin ŞİMŞEK

Yrd. Doç. Dr. Ülker ÇOLAKOĞLU

Yrd. Doç. Dr. Zehra EGE

Yrd. Doç. Dr. Tuğrul AYYILDIZ

Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi

Prof. Dr. Nazmi KOZAK, *Anadolu Üniversitesi*

Prof. Dr. Metin KOZAK, *Dokuz Eylül Üniversitesi*

Öğr. Gör. Aysel YILMAZ, *Anadolu Üniversitesi*

Öğr. Gör. Duygu YETGİN, *Anadolu Üniversitesi*

Arş. Gör. Emrullah TÖREN, *Anadolu Üniversitesi*

İçindekiler

Kurullar	iii
Sunuş	v
<i>Nazmi KOZAK – Osman Eralp ÇOLAKOĞLU</i>	
İçindekiler	vii
Önceki Kongreler	xvi

Bildiriler

Siyasi Partilerin Turizm Algısı: 1950-1980 Arası Türk Siyasi Parti Programları ve Seçim Beyannamelerinde Turizm Olgusu.....	3
<i>Ahmet GÜRBÜZ, Özhan DEMİRKOL, Mustafa YILDIRIM</i>	
Kentsel Tarihin Turizm Potansiyeli Bakımından Değerlendirilmesi Bağlamında Çok Kültürlü Geçmiş ve Medeniyetler Arası İletişim İlişkisi: Mardin ve Diyarbakır Örnekleri	12
<i>A.Vedat KOÇAL</i>	
Adana İli ve İlçelerinin Turizm Açısından SWOT Analizi.....	23
<i>Alper BOZKURT, Ahmet Fazıl ÖZSOYLU</i>	
Yöre Turizm'in Müşteri Değeri Yaratma Süreci Bağlamında Değerlendirilmesi.....	34
<i>Arzu TURAN, Burcu KAYA</i>	
Turizm Ana Politikaları (1977 – 1981): Tarihsel Bir Bakış	47
<i>Arzu TURAN</i>	
Kervansarayların Turizme Kazandırılması Mardin, Diyarbakır ve Şanlıurfa İl Merkezlerindeki Hanlar Üzerine Bir Çalışma.....	59
<i>Ayhan KARAKAŞ, Esmâ KARAKAŞ</i>	
Akademik Kişiliği ve Yayınları ile Çelik Gülersoy'un Turing'e Katkılarının İncelenmesi	78
<i>Aysel YILMAZ</i>	
Eskişehir Emek Otel'in Kurum Tarihi Açısından İncelenmesi	92
<i>Aysel YILMAZ, Duygu YETGİN</i>	

Kongre Deneysel Değerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma	102
<i>Ayşe ÇELİK</i>	
Erciyes Kayak Merkezinin Etkinlik Turizmi Bağlamında Değerlendirilmesi	113
<i>Ayşe ÇELİK</i>	
Expo 2020 Aday Ülke Tanıtım Videolarının Göstergibilimsel Analizi	123
<i>Ayşe Pelin İNAN, Taki Can METİN, Gözde ÖZDEMİR</i>	
Seyyahların Notlarında İlk Görüş: İstanbul Tasvirleri	138
<i>Ayşegül KUTLUK, Cevdet AVCIKURT</i>	
19. Yüzyıl Türkiye Gezi Rehberleri: John Murray Yayınları.....	151
<i>Aytuğ ARSLAN</i>	
Turizm Enformasyon Bürolarının Kuruluş Yeri ve Görsel Etkinlikleri Üzerine Bir Tartışma. Dünyanın Çeşitli Ülkelerinden ve Türkiye'den Örnekler	164
<i>Bariş ERDEM, Ozan ÖZOK, Şakir CENGİZOĞLU, Muammer AKTEN</i>	
Turistik Bilgi Kaynağı Olarak Seyahatnameler:Merak Yaratma Boyutuyla Bir İnceleme	191
<i>Bayram ŞAHİN, Burçin SÖNMEZ, Hülya KAHVECİ</i>	
Alanya'da 1985 Öncesi Konaklama İşletmelerinin Arazi Sahipliği Bağlamında İncelenmesi	200
<i>Burcu KAYA</i>	
Yitirilmiş Bir Değer: Tokatlıyan Otelі	214
<i>Çağdaş TURAN, Serap ÖZDEMİR GÜZEL, Merve BAŞ</i>	
Marmaris'te Turizmin Ortaya Çıkardığı Sosyo-Kültürel Etkilerin Sözlü Tarih Yöntemiyle İncelenmesi	223
<i>Çağıl Hale ÖZEL</i>	
1960'lardan Günümüze Alanya'da Turizmin Gelişimi	235
<i>Dilek ACAR GÜREL, E. Ozan AKSÖZ</i>	
Türkiye'de Turizm Eğitimi Alanında Bir Öncü: TUGEV	248
<i>Dönüş ÇİÇEK, Ebru ZENCİR, Nazmi KOZAK</i>	
Eskişehir Turizm Tarihinde Öncü Bir Otel: Madam Tadia Otelі	261
<i>Duygu YETGİN, Aysel YILMAZ</i>	

Ticaret Öğretmen Okulu'ndan Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi'ne Geçiş Sürecinin Kurum Tarihi Açısından İncelenmesi	273
<i>Duygu YETGİN</i>	
Lisansüstü Turizm Eğitiminde Öncü Model: Hacettepe Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans Programı	288
<i>E. Ozan AKSÖZ</i>	
Bir Aile İşletmesinin İş Değerlerinin İncelenmesi: Birsen Kebap Eskişehir	300
<i>E. Ozan AKSÖZ, Dilek ACAR GÜREL, Mune MOĞOL</i>	
Bodrum'da Turizmin Gelişimi (1960-2000)	312
<i>Ebru ZENCİR, Dönüş ÇİÇEK</i>	
Tatlıdil Köftçisi'nin Örgüt Kültürü Bağlamında İncelenmesi	324
<i>Dönüş ÇİÇEK, Ebru ZENCİR</i>	
Küçük İşletmelerde Temel Yetenek: Abdüsselam Balaban Kebap Örneği	335
<i>Ebru ZENCİR, Dönüş ÇİÇEK, Hüseyin ÖNEY</i>	
OTEM Otel ve Eğitim Merkezi'nin Kurumsal Tarihi	345
<i>Ece DOĞANTAN, Seher GEYİK</i>	
Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nun Kurumsal Tarihi	355
<i>Ece DOĞANTAN</i>	
Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu'nun Kuruluşu ve Faaliyetleri Üzerine Bir Sözlü Tarih Araştırması	368
<i>Emrullah TÖREN</i>	
Antik Çağda Bir Turizm Destinasyonu: Delphoi	384
<i>Ercan TUTAN, Serkan BAŞOL</i>	
İbn Battûta Seyahatnâmesi'nde Seyahat, Konaklama ve Yeme İçme Kültürü	388
<i>Ercan TUTAN, Serkan BAŞOL</i>	
Üniversite Öğrencilerinin Kırsal Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımını Etkileyen Faktörler Nelerdir? Çıldır Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Tutumları	395
<i>Erkan SAĞLIK, İlhami MORÇİN, Sine ERDOĞAN MORÇİN</i>	
Doğanın Limanlara Etkisinin Turizme Yansımaları	402
<i>Fatih ADATEPE, Sinan DEMİREL, Levent EREL</i>	

Turizmin Yeniden Yapılanması Sürecinde Turizm Girişimciliğinin Değerlendirilmesi: Amasra Örneği	410
<i>Fatma ERDOĞANARAS, Nilgün GÖRER TAMER, Demet EROL</i>	
Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sağlık Turizmine Bakış Açılarının ve Bilgi Yeterliliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma	422
<i>Funda CENGİZ, Emine ŞEN</i>	
Ahlaki Olmayan Davranışların Duyurulmasına (Whistleblowing) İlişkin Konaklama İşletmeleri Çalışanlarının Bakış Açuları: Bursa Örneği	435
<i>Gency SAATCI, Melis FİDANCI, Cevdet AVCIKURT</i>	
Büyük Otel'in İşletmecilik Tarihinin Ürün Farklılaştırma Bağlamında İncelenmesi	448
<i>Gözde TÜRKARHAN, Çağıl Hale ÖZEL</i>	
Tarihe Gömülmüş Bir Kurum: T. C. Turizm Bankası A. Ş. İhtisas Kütüphanesi	461
<i>Gözde TÜRKARHAN, Nazmi KOZAK</i>	
1200-1900 Yılları Seyyahlarının Anlatımıyla İzmir ve Aydın İlleri İçin Gezi Önerisi	476
<i>Gül ERBAY ASLITÜRK, Canan DİKYAR</i>	
17. - 19. Yüzyıl Seyyahlarının Kaleminden İstanbul: Avrupa Yakası Gezi Önerisi	488
<i>Gül ERBAY ASLITÜRK, Süheyla GÖKÇE</i>	
Pazaryeri ve Çevresinin Ekoturizm Açısından İrdelenmesi	502
<i>Gülçin AKGÖREN, Sultan Ece ALTINOK ÇALIŞKAN</i>	
Sağlık Turizmi ve Tarihçesine Bir Bakış	509
<i>Gülmur SARUHAN, E. Didem EVCI KIRAZ</i>	
Seyyahların Gözüyle Kuzeybatı Anadolu: Sosyal, Kültürel Yaşam ve Arkeolojik Kalıntılar	520
<i>Güngör KARAUĞUZ</i>	
Otel Yöneticilerinin A Tipi ve B Tipi Kişilik Özelliklerinin Karar Vermelerine Etkisi	530
<i>Edip ÖRÜCÜ, Hakan BOZ</i>	
Yerel Renkler: Turizm Tanıtım Filmleri Üzerine Bir İnceleme	547
<i>Hakan SEZEREL, Birgül TAŞDELEN</i>	
Dünden Bugüne Nevşehir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	556
<i>Hüseyin ÖNEY</i>	

Seyahat İşletmelerinin Kurumsal Sosyal Sorumluluk Faaliyetleri Hangi Nitelikte Olmalı? Seyahat İşletmeciliği Bölümü Öğrencilerinin Değerlendirmeleri.....	571
<i>Sine ERDOĞAN MORÇİN, İlhami MORÇİN, Özgür ÇALKIN</i>	
Turizm Rotalarının Oluşturulmasında Coğrafi Bilgi Sistemlerinin Önemi	576
<i>İsmail KERVANKIRAN, Murat ÇUHADAR</i>	
Bireylerin Kişilik Özelliklerinin Sosyal Sorumlu Davranan Turizm İşletmelerine Yönelik Niyetleri Üzerindeki Etkisi	590
<i>M. Emin AKKILIÇ, Fatih KOÇ, Volkan ÖZBEK, İlbey VAROL</i>	
Osmanlı'da Turizme Dair.....	606
<i>Mahmut DEMİR, Şirvan Şen DEMİR</i>	
Sürdürülebilir Turizm Çeşidi Olarak Ekoturizm: Beyşehir ve Çevresi Ekoturizm Kaynakları Uygulaması.....	618
<i>Mahmut TEKİN, Murad A. KASALAK, Abdullah ÖZTÜRK</i>	
Pomak Yemek Kültürünün Yaşayan İzleri: Bir Sözlü Tarih Çalışması.....	628
<i>Melahat YILDIRIM SAÇILIK, Samet ÇEVİK</i>	
Şehrin Ruhuna Ritim Tutmuş Bir Otel: Büyük Efes Otelі	639
<i>Meltem Y. KAYIKÇI</i>	
Kırsal Turizm ve El Sanatları	649
<i>Mine CAN</i>	
2634 Sayılı Turizm Teşvik Kanunu ve Hazırlandığı Dönem	657
<i>Mune MOĞOL</i>	
Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Otel Değerlendirme Sitelerine Yönelik Tutumları.....	664
<i>Murat YETKİN, Engin ÜNGÜREN</i>	
UNESCO Dünya Miras Kenti Yolunda Amasra	676
<i>Mustafa ARTAR, Çiğdem DEMİRCİ</i>	
Turizm Gelirleri, İhracat ve İktisadi Büyüme Arasındaki İlişkilerin Zaman Serisi Analizi	684
<i>Mustafa ÖZER, Mustafa KIRCA</i>	

Dünyada Hızla Artan Yaşlı Nüfus ve Sağlık Turizm Gerekisini	708
<i>Nuray MERCAN, Emine OYUR, Kemal DEMIRCI</i>	
İstanbul Üniversitesi İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü ve Lisansüstü Turizm Programlarının Kurumsal Tarihi	719
<i>Onur ÇAKIR</i>	
Bir Kurum Tarihi Çalışması Örneği Olarak Yasin Sucukları	733
<i>Osman GÜLDEMİR, Selman BAYRAKÇI</i>	
1888'den Günümüze Hacı Abdullah Lokantası	745
<i>Osman GÜLDEMİR</i>	
Eğitim Turizminde Yeni Bir Alan: Ekoköyler	758
<i>Osman ZEYBEK</i>	
Yabancı Seyahatnamelerde Anadolu Şehri	772
<i>Özgür YILMAZ</i>	
Kalite Yönetim Sistemi Ölçeğinin Kar Amacı Gütmeyen Konaklama İşletmelerine Uyarlanması	784
<i>Özkan TÜTÜNCÜ, Yılmaz AKGÜNDÜZ, İpek AYDIN</i>	
Kaplıca Sularının Mikrobiyolojik Yönden Değerlendirilmesi	799
<i>Pınar KAYNAR, Betül ARSLANTÜRK, Pınar ATAKAN ABLAY, Umut BERBEROĞLU, Yıldırım CESARETLİ, Hasan IRMAK</i>	
Kültürel Miras Kapsamında Tarihi Hamamların Yenilenerek Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanımı: Burhaniye Örneği	805
<i>Sabriye ÇELİK UĞUZ, H. Sercan SAĞLAM</i>	
Turizm ve Rekreasyon Kaynaklarının Turistik Destinasyon Açısından Değerlendirilmesi	818
<i>Sadık SERÇEK, Gülseren ÖZALTAŞ SERÇEK</i>	
Evliya Çelebi Seyahatnamesinde İnanç Turizmi Açısından Hac Ziyareti	829
<i>Sami KARACAN, Esin KARACAN, Yüksel GÜNGÖR</i>	
Osmanlı'da Konaklama Hizmeti Veren Yapılardan Gebze Çoban Mustafa Paşa Kervansarayı	844
<i>Sami KARACAN, Esin KARACAN, Yüksel GÜNGÖR</i>	

Eskişehir’de Termal Otelcilik: Has Otel’in Kurumsal Tarihi	862
<i>Savaş EVREN, Onur ÇAKIR</i>	
Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’nun Kurumsal Tarihinin Sözlü Tarih Yöntemiyle İncelenmesi	873
<i>Savaş EVREN</i>	
Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu’nun Kurumsal Tarihi	887
<i>Seher GEYİK</i>	
Yürüyüş Güzergâhı Tercihinde Bitki Türlerinin Önemi: Çıralı - Madenkoyu Güzergâhı Örneği	902
<i>Selma KÖSA, Osman KARAGÜZEL</i>	
Turizmin Alanya’nın Sosyo-Kültürel Gelişimine Etkisi	914
<i>Selman BAYRAKCI</i>	
Türk Turizm Eğitimi İçerisinde BTİÖYO’nun Yeri ve Önemi	927
<i>Serkan TÜRKMEN, Bilal DEVECİ, Cevdet AVCIKURT</i>	
XVII., XVIII. ve XIX. Yüzyıl Fransız Gezginlerin Gözüyle Türk Kadını.....	938
<i>Serpil GÜNER</i>	
Seyahat Acentesi İşgörenlerinin Örgütsel Özdeşleşme Tutumlarının Örgütsel Vatandaşlık Davranışlarına Etkisi: Adana Örneği	948
<i>Sine ERDOĞAN MORÇİN, İlhami MORÇİN</i>	
Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Osmaneli Örneği	955
<i>Sultan Ece ALTINOK ÇALIŞKAN, Gülçin AKGÖREN</i>	
Kent Müzeleri Bağlamında Sözlü Tarih Çalışmaları ve Kültür Turizmine Katkıları.....	964
<i>Şeyda BARLAS BOZKUŞ</i>	
Medikal Turizm: Gelişimi ve Turizmin Yeri	976
<i>Şirvan Şen DEMİR, Mahmut DEMİR, Çiğdem DEMİRCİ</i>	
Eskişehir’de Bir Yerel İşletme: İsmail Ayaz Üzerine Bir Kurum Tarihi Çalışması	989
<i>Taki Can METİN, Emrullah TÖREN</i>	
Türkiye’de Kumarhaneler Döneminin İncelenmesi	1006
<i>Taki Can METİN, Hilmi Rafet YÜNCÜ</i>	

İlişkisel Pazarlama ve Sosyal Pazarlama Yaklaşımları Üzerinden Rekreasyon Pazarlamasının Değerlendirilmesi	1017
<i>Taki Can METİN</i>	
Eskişehir'deki Konaklama İşletmelerine İlişkin Sanal Tüketici Yorumlarının Değerlendirilmesi: TripAdvisor Örneği	1034
<i>Volkan GENÇ</i>	
Uludağ Büyük Otel	1049
<i>Zeynep TUNA ULTAV, Gökçeçiçek SAVAŞIR</i>	
Çağdaş Kent Eskişehir'in Pazarlanmasında Öne Çıkan Unsurlar	1089
<i>İlknur BİLGİN, Adnan KARA</i>	
Türkiye'de Sağlık Turizminin Gelişmesi için Finansal Bir Model Önerisi.....	1107
<i>İrfan KALAYCI, Hatice ÖZYURT</i>	
Van İli Turizminin Rekabet Gücü Üzerine Bir Alan Araştırması.....	1120
<i>Faruk ALAEDDİNOĞLU, Meryem SAMIRKAŞ</i>	
Toros Dağları'nın (Konya, Antalya) Ekoturizm Etkileri	1130
<i>Osman TUGAY, Deniz ULUKUŞ</i>	
Termal Turizm İşletmelerinde Müşteri Tatmininin Ölçülmesi: Balıkesir İli Manyas Örneği.....	1136
<i>Osman TUGAY, Deniz ULUKUŞ</i>	
Turizmde Yeni Oyun Sahası: Geocaching	1150
<i>Güntekin ŞİMŞEK</i>	
Turizmde Uygulanabilecek Yeni Bir Kavram Olarak Crowdsourcing (Kitlese Kaynak Kullanımı): SWOT Analizi Tekniğiyle Bir Değerlendirme	1160
<i>Murat DOĞDUBAY, Gencay SAATCI</i>	
Geleneksel El Sanatlarının Destinasyon Çekiciliği Bağlamında Değerlendirilmesi: znik ve Kütahya Çinisi Örneği.....	1172
<i>Seyit Ahmet SOLMAZ, Buse Nur SOLMAZ, Betül Seda GÖNDERn</i>	
Modern Turizmde Zemin Hazırlayan Gelişmeler Olarak Rönesans ve Coğrafi Keşiflerin Turizm Paradigmasıyla Değerlendirilmesi	1190
<i>Seyit Ahmet SOLMAZ, Çağrı ERDOĞAN, Buse Nur SOLMAZ, Orhan BATMAN</i>	

Yiyecek İçecek İşletmelerinde Duyusal Markalamanın (Markethink) Uygulanabilirliği Üzerine Kuramsal Bir Model Önerisi.....	1207
<i>Murat DOĞDUBAY, Ayşe CAN, Gözde KARACA, Orhan BATMAN</i>	
Türk Mutfağı Örgütsel Yapısının Günümüzde Yeri ve Önemi	1214
<i>Şehnaz DEMİRKOL, Oğuz TAŞPINAR</i>	

Dizinler

İsim dizini	1231
Kurum/kuruluş dizini	1233
Konu dizini	1237

Kültürel Miras Kapsamında Tarihi Hamamların Yenilenerek Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanımı: Burhaniye Örneği

Sabriye ÇELİK UĞUZ

T.C. Balıkesir Üniversitesi

Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

E-posta: sabriyecelik@balikesir.edu.tr

H. Sercan SAĞLAM

The University of Sheffield

School of Architecture

E-posta: saglam.h.sercan@gmail.com

ÖZ

Kültür turizminin hızla gelişen bir parçası olan kültürel miras turizmi, günümüzde gittikçe önem kazanmaktadır. Bu çerçevede kültürel varlıklar ve özellikle mimari doku, koruma altına alınarak turizm amaçlı kullanılmaktadır. Özgün mimari özelliği ile tarihi hamamlara yeniden işlev verilerek değerlendirilmesi turizm ve toplum yaşamı açısından önemli hale gelmektedir. Çalışma, Burhaniye'de bulunan 4 hamam yapısının incelenmesini ve mimari miras açısından öneminin vurgulanmasını ve de kültürel miras turizmine kazandırılmasını amaçlamaktadır. İlçenin hamamları bir taraftan korunarak kullanılırken, diğer bir taraftan yöre ekonomisine ve imajına da ciddi katkılar sağlayacaktır. Burhaniye'deki hamamların hamam, müze ve sergi salonu, kütüphane, yöresel yemeklerin sunulduğu kafe, yerel ürünlere ait atölye-satış birimi gibi kültürel ve ekonomik işlevler ile ön plana çıkarılması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Kültür turizmi, kültürel miras, Hamam, Burhaniye.

GİRİŞ

Dünya genelinde önemi gittikçe artan turizm, sosyal, kültürel etkileri ve ekonomik katkısı ile ülkelerin kalkınmasında etkin bir rol oynamaktadır. Turizme verilen önemin artmasıyla birlikte, küresel rekabet ortamında uluslararası turizm pazarından aldıkları payı artırabilmeleri için ülkelerin turizm ürünlerini çeşitlendirmeleri gerekmektedir. Bir ülkenin, bölgenin veya yörenin turizm ürünlerini çeşitlendirirken sahip oldukları doğal, kültürel, tarihi, sanatsal varlıkları ve değerleri ön plana çıkmakta ve bu çekicilikler sayesinde turizm bölgelerine turistlerin ilgisi artırmaktadır. Bu bağlamda tarih ve kültür faktörü, insanların önemli bir seyahat etme nedeni olurken kültür turizmi, turizmin en hızlı gelişen türlerinden birisi olmaktadır.

Turistler, insanın şekillendirdiği tüm nesne ve olayları içeren kültürel çekicilikleri yaşamak için seyahat etmektedir. Bu noktadan hareketle kültür turizmi, geçmiş ve çağdaş kültürlerle ait somut ve soyut değerleri görmek, bilgi edinmek ve deneyim kazanmak amacıyla kültürel güdülerle seyahat eden turistlerin katıldığı bir turizm türüdür (Mehrhoff 1991; Silberberg 1995; Walle 1998; Richards 2001; Hughes 2002; Xavier 2004). Kültürel çekicilikler; tarihsel olaylar ve tarihi binalar, arkeolojik sit alanları, anıtlar, kaleler, saraylar, müzeler ve galeriler, kültürel sergiler, kültürel manzaralar ve parklar, tarihi kalıntılar, mimari tarz, sanat, modern kültür, etkinlikler, festivaller, el sanatları, folklor, inanç merkezleri, etnik ve gastronomik miras, endüstriyel miras gibi toplumları temsil eden kültürel miras varlıklarıdır (Prentice 1993; Swarbrooke 1999; Richards 2001; McKercher ve du Cros 2002; Howard ve Pinder 2003). Miras olarak kuşaktan kuşağa aktarılan tüm bu kültürel varlıklar, kültür turizminde temel ürünleri oluşturmakta ve bu kültürel çekicilikler, bir destinasyonun tercihinde temel etken olarak yer almaktadır.

Kültür turizmi içinde kültürel mirasa yönelik ilginin artması sonucunda bir yörenin tarihini yansıtan cami, kilise, kervansaray, külliye, saray, han, hamam, türbe, köprü, su kemeri, çeşme ve saat kulesi gibi mimari yapıların korunması ve canlandırılması gittikçe hızlanmış ve bu yapıların ziyaret edilmesi en önemli kültürel faaliyetler olarak ön plana çıkmıştır. Mimari mirasın korunması ile birlikte, bu yapılar kullanılarak yerel ekonomiye ivme kazandırılmıştır.

Türkiye’de de turizm amaçlı tarihi binaların ve özellikle mimari mirasın korunması gündeme gelirken, kültürel miras içinde kendine has mimarisi ve kültürü ile hamamlar korunmaya başlanmıştır. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde sıhhi ve kültürel gerekçelerle inşa edilen hamamlar, hem mimari bir anıt olarak turistik imaja hem de günlük yaşamda işlevini devam ettiren mekanlar olarak turistik faaliyetlere dönüştürülmektedir. Bu çerçevede Burhaniye’de atıl durumda olan tarihi hamamların turizme kazandırılması gündeme getirilmektedir. Çalışmanın amacı, Burhaniye’nin sahip olduğu mimari miras içinde öne çıkan hamam mimarisinin korunmasını ve turizm amaçlı kullanılmasını sağlamaktır. İlçede bu mimari potansiyelin korunması, bu yapıların kullanılarak yöre halkının kültürüne ve ekonomisine önemli katkı sağlaması hedeflenmelidir. Çalışmanın yöntemini, öncelikle Burhaniye’nin kültürel miras zenginliğinin ortaya konulması ve hamam yapılarının yerinde tespit edilmesi ve sonrasında da bu yapıların yenilenerek turizm gereksinimlerine uygun işlevler kazandırılması için öneriler getirilmesi oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Burhaniye hamamları için farklı işlevler önerilerek mimarinin korunarak yerel halk ve turist-

ler tarafından kullanımı hedeflenmekte ve bu yapıların ilçenin kültürel miras turizmine ivme kazandırması beklenmektedir.

BURHANIYE’NİN KÜLTÜREL MİRAS VARLIKLARI

Kuzey Ege Bölgesi Edremit Körfezi kıyısında Balıkesir iline bağlı Burhaniye ilçesi, kuzeyinde Kaz Dağları, doğu ve güney doğusunda Madra Dağları arasında yer almaktadır. Çanakkale, Balıkesir ve İzmir üçgeni içinde yer alan ilçe, Truva, Assos, Bergama, Efes ve Ayvalık gibi kültürel zenginlikteki önemli turizm merkezlerine geçiş noktaları ile kesişen ana yol güzergahı üzerinde bulunmaktadır. İlçe, tarihi dokusu, kültür değerleri ve sanat etkinlikleri ile ilgi çekici bir turizm merkezi olma yolunda ilerlemektedir.

Madra Dağı’nın eteklerindeki Burhaniye köylerinde Cilalı Taş Devri’nden beri var olan “Tanrılaştırılmış Doğa ve Bereket İnancı”nın en güzel örnekleri olan Delik Taş, Merdivenli Kaya, Fugla Tepe, Dede Kaya, İnkaya Mağarası, Harman Kayası, Kaplan Sivrisi, Hisar Köy Altarı, Asarkaya, Ballıktaş, Duvanlı Kaya (Dualı Kaya) ve Ören’deki Yılanlı Tepe gibi alanlar kaya, tepe ve mağara sunakları özelliği taşıyan arkeolojik merkezlerdir. Ören’de kurulan Adramytteion Antik Kenti, Antik Çağ’ın en önemli ekonomik ve kültürel merkezlerinden birisidir (Beksaç 2005). Bu “kaya-oyma anıtları” ve arkeolojik eserler, ilçenin kültür turizmi açısından orijinal potansiyelidir.

Çamlık Tepe ve Dede Tepe gibi eski çağlara ait kutsal alanlar ile birlikte şehir içinde Hasan Ağa, Hanay, Hacı Ahmed ve Koca Camii, Ağacık ile Şahinler Köy camileri, pek çok türbe ve mezarlıklar ziyaret edilmesi gereken tarihi eserlerdir. İlçenin tarihi yapıları arasında Pazarbaşı Hamamı, Kilise Hamamı, Okuf Köprüsü, Zeytinyağı fabrikaları, sabunhanesi ve tarihi konutlar, kültürel çekiciliği artıran kültürel miras varlıklarıdır.

Burhaniye bölgedeki Kuva-yi Milliye’nin örgütlenmesi ile Ulusal Kurtuluş Savaşına verdiği destek anısına yapılan Kuva-yi Milliye Anıtı ve heykel, büst gibi görsel anıtların olduğu kültür parkları ilçenin diğer bir önemli turistik varlıklarıdır. İlçenin görülmeye değer eserlerinden olan Burhaniye Kuva-yi Milliye Müzesi, Ören Açık Hava Müzesi, Bizimköy Etnografya Galerisi turistlerin ilgi odağı olacak niteliktedir.

Burhaniye’de kültür turizmüne olanak sağlayan Burhaniye-Ören Turizm Kültür ve Sanat Festivali, Uluslararası Burhaniye Zeytin ve Zeytinyağı Festivali, Pelitköy Geleneksel Zeytin ve Deve Güreşleri Festivali, “Taylheli köyü Kültür,

Sanat ve Tiyatro Őenlięi gibi faaliyetler, ilęenin uluslararası turistik imajını güçlendirmektedir.

Burhaniye, tarihi binaları, arkeolojik kalıntıları, kaya anıtları, anıtsal mezar taşları, halk kültürüne ait folklorik öğeleri, geleneksel eğlenceleri olan deve güreşleri ve düğünleri, festival ve Őenlikleri ile kültürel miras turizmi açısından dikkat çeken bir ilçedir. Yukarıda bahsedilen turizme uygun kaynaklarıyla Burhaniye, önemli bir destinasyon olma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

BURHANIYE'NİN HAMAM MİMARİSİ

Burhaniye'nin fiziksel dokusu içerisinde bulunan dört hamam yapısı hem nitelik hem de nicelikleri bakımından ilçeyi çevre yerleşimlerden ayırmaktadır. İki klasik, biri geç, biri de cumhuriyet dönemine tarihlenen ve günümüzde tümü atıl durumda bulunan bu hamamlar sahip oldukları tarihi, kültürel ve turistik potansiyeller ile adeta işlenmeyi bekleyen birer cevher durumundadır.

Şekil 1: Burhaniye Hamamları (1- Pazarbaşı Hamamı, 2- Kilise Hamamı, 3- İsimli Küçük Hamam, 4- İsimli Cumhuriyet Dönemi Hamamı)

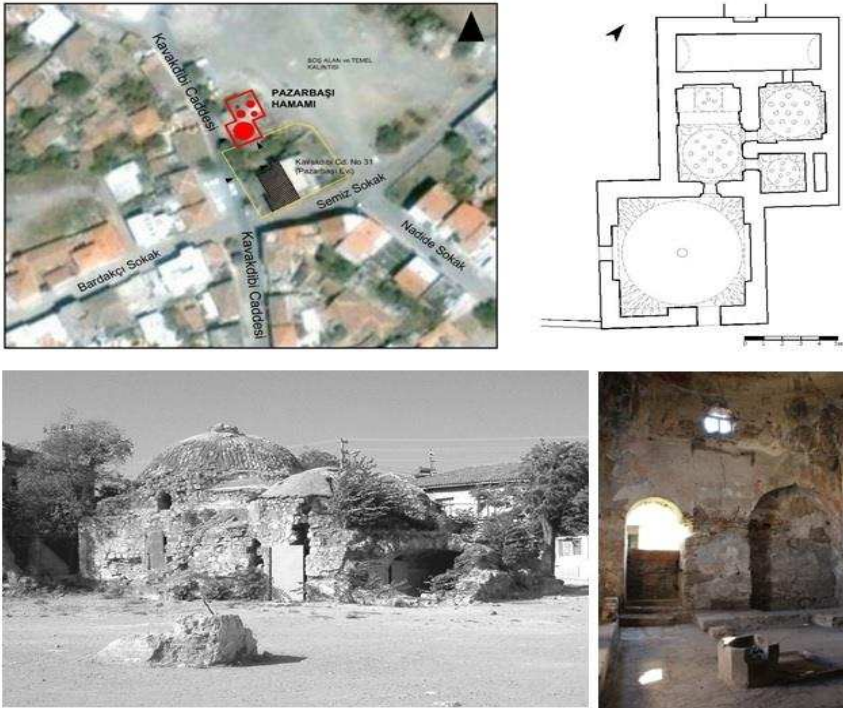
Pazarbaşı Hamamı

Pazarbaşı Hamamı Burhaniye ilçe merkezinde, Hacı Ahmet Mahallesi'nde bulunmaktadır. Güney cephesi Kavakdibi Caddesi'nden mahreç alan 31 kapı nu-

maralı konutun bahçesine bitişik iken kuzey ve doğu cepheleri geniş ve boş bir alana, batı cephesi ise yukarıda sözü edilen caddeye bakmaktadır.

Hamam, üzeri kubbeyle örtülü büyük bir kare şeklindeki soyunmalık, dikdörtgen planlı ve içi sivri tepeli bir kemerle bölünmüş ılıklik, farklı boyutlarda iki adet kubbeli halvet ile beşik tonozla üzeri örtülmüş dikdörtgen planlı bir su deposundan oluşmaktadır. Ilıklığın üzerinde biri kubbe, diğeri ise kubbeciğe sahip bir tonoz olmak üzere iki farklı yapı bulunmaktadır.

Şekil 2: Pazarbaşı Hamamı Konumu, Kat Planı, Dış ve İç Görünümü

Anadolu yerleşimlerinde bulunan ve orta boyutlarda inşa edilmiş hamamlarda karşımıza çıkan Pazarbaşı Hamamı tipindeki yapılar sanat tarihçisi Semavi Eyice (1960)'nin hamamların sıcaklık mekânlarına göre belirlemiş olduğu tipolojiye göre "Ortası Kubbeli Enine Dikdörtgen Planlı ve Çift Halvetli Sıcaklığa Sahip Hamamlar" grubunun bir çeşit uygulamasıdır (Eyice 1960). Bursa İbra-

him Paşa Hamamı (1481) (Kula Say 2007) ve Biga Çukur Hamamı (16. y.y.) (Çetin 2011) plan şeması ve tip bakımından bu yapıya benzer türde hamamlardır.

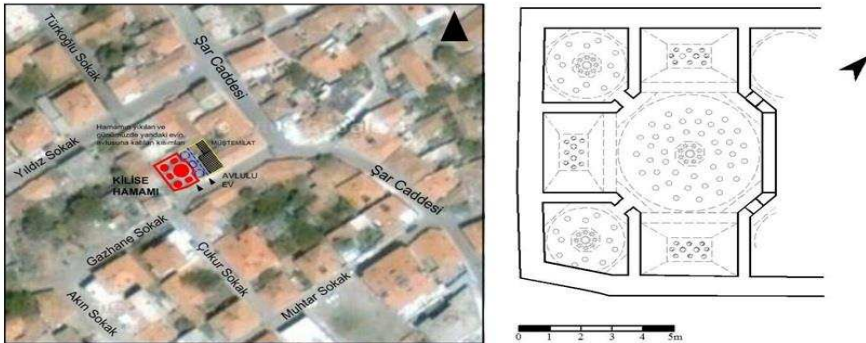
Yapının üzerinde herhangi bir kitabe yoktur fakat 1847–1922 yılları arasındaki Karesi Salnameleri’ni derleyen Abdülmecit Mutfaf’ın kitabında Burhaniye ilçe merkezinde 20. yüzyılın başlarında bir adet hamam kayıtlıdır (Mutfaf 1996). Burhaniye’nin en büyük ve en bilinen hamam yapısı da Pazarbaşı Hamamı olduğu için sözü edilen yapı olması olasıdır. Bu hamamın plan tipine benzeyen örneklerinin de yaklaşık 15. ve 16. yüzyıllara tarihlendiği görülmektedir. Bununla birlikte Burhaniye ilçe merkezinin Taylheli Köyü’nden gelenler ile 1484’ten sonra gelişmeye başladığı bilinmektedir (Gökçe 2007). Bu bilgilerden ve diğer benzer yapıların inşa tarihlerinden yola çıkılırsa hamam erken 16. yüzyıla tarihlenebilir.

Kilise Hamamı

Kilise Hamamı, Mahkeme Mahallesi’nde, Şar Caddesi’nden girilen Eski Gazhane Sokak’ta bulunmaktadır. Kapı numarası 6’dır. Bitişigindeki yapılardan kalın ve yüksek duvarları yoluyla ayrılan Kilise Hamamı merkezi kubbeli, aksiyel eyvanlı ve köşe halvetli bir plana sahiptir.

Eserin merkezinde üzeri kubbeyle örtülü büyük bir sıcaklık bulunmaktadır. Etrafındaki sekiz bölüm ise dördü üzerleri kubbe ile örtülü halvetler, kalanları da üzerleri tonoz ile örtülü eyvanlar olacak şekilde tertip edilmiştir. Kilise Hamamı taşıyıcı sistemi itibariyle taştan yığma olarak inşa edilmiştir. Kemerlerde ve kubbelerde ise taş ve tuğla malzeme beraber kullanılmıştır. İç kısımda alçıdan kabartmalı süslemeler mevcuttur.

Şekil 3: Kilise Hamamı Konumu ve Kat Planı

Şekil 4: Kilise Hamamı Dış ve İç Görünümü

Selçuklu döneminden başlanarak aksiyel eyvanlı, merkezi kubbeli ve köşe halvetli sıcaklık şeması zamanla daha çok uygulanmıştır (Önge 1995). Bu dönemde Anadolu'daki hamamlarda, daha sonraki yüzyıllarda ise Osmanlı Devleti hamamlarında kullanılacak olan yapı tipolojisi daha belirgin bir hal almıştır; merkezde yer alan sıcaklık ana mekândır, aksiyel eyvanlar ve genelde kare yapıdaki köşe halvetler ise tamamlayıcı unsurlardır.

Eserin eyvan kemerleri mimari tarz olarak kıvrımlı ve sivri tepeli Selçuklu kemerdir. Selçuklular döneminde bu kemer tipi kullanılarak birçok hamam, türbe ve saray inşa edilmiştir. Osmanlılar da bu geleneği devam ettirerek kamu yapılarında çokça kullanmışlardır. Osmanlılarda ise özellikle Erken ve Klasik Dönem mimari eserlerinde bu kemer tipine rastlanmaktadır. Kilise Hamamı'nın eyvan kemerlerine ek olarak Pazarbaşı Hamamı'nın ılıklik mekânını ikiye bölen kemer de bu tiptedir.

Hamamın kitabesi bulunmadığından kesin bir tarih vermek mümkün gözükmez de mevcut veriler ve ilçe merkezinin 1484'ten başlayan kentsel gelişimi göz önünde bulundurulursa yapı Selçuklu mimarisinden izler taşıyan "Klasik Dönem" (15-16. yy) bir Osmanlı hamamı olabilir. Burhaniye'nin ilk mahallesi olan Memiş Mahallesi'ne yakın olan konumu itibariyle de muhtemelen Burhaniye'nin mevcut en eski hamamıdır (Sağlam 2012).

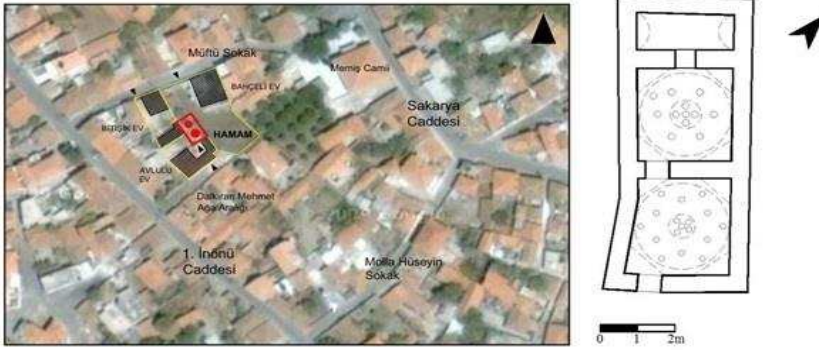
İsimsiz Küçük Hamam

Hamam, ilçenin Memiş Mahallesi'nde bulunmaktadır. Moloz taştan yığma bir şekilde inşa edilmiştir. Günümüzde 3 parselin ortasında kalan yapı hiçbir sokak veya caddeden mahreç alamamaktadır. Hamamın girişinin de bulunduğu güney ve batı cephelerine ise 1. İnönü Caddesi'ni kesen Dalkıran Mehmet Ağa

Aralığı'nın devamından mahreç alan bir parselden ulaşılmaktadır. Burada yer alan konut, parselin çıkmaz sokağa bakan cephesi boyunca uzandığı için hammama ulaşmak için bu yapının içerisinden arkadaki avluya geçmek gerekmektedir.

Hamam küçük bir yapı olmakla birlikte soyunmalık, halvet ve su deposu olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Soyunmalık ve halvet mekânlarının üzerleri kubbe ile örtülüdür. Su deposunun üzeri günümüzde yıkık durumdadır. Buranın da tonozla örtülü olduğu düşünülmektedir.

Şekil 5: İsimsiz Küçük Hamam Konumu, Kat Planı ve Dıştan Görünümü

Hamam mimari yapısı itibariyle Gemlik Büyükkumla Köyü Küçük Hamamı (19. y.y) (Kula Say 2007) ile örneklenebilir. Edremit Körfezi'ndeki diğer küçük hamamlara bakılacak olursa eser Altınoluk Papazlık Hamamı (1929) (Durmuş

2010), Güre Hamamı (19. y.y) (Durmuş 2010), ve Kızılkeçili Hamamı'na (1902) (Durmuş 2010) da büyük benzerlikler göstermektedir.

Geleneksel hiçbir şemaya sahip olmayışı ve benzer yapıların tarihleri göz önüne alınırsa tüm bu veriler ışığında hamam 19. Yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilebilir (Sağlam 2012).

İsimsiz Cumhuriyet Dönemi Hamamı

Hamam Aralığı ile Necdet Tosun Sokak'ın birleştiği bölgede yer alan hamam betonarme taşıyıcı sistem arasına tuğla örülerek inşa edilmiştir. Tek katlı yapının giriş cephesi yukarıda sözü edilen iki sokağın kesiştiği köşedeki boş bir alana bakmaktadır. Kapı numarası 6 olan yapı günümüzde boş durumda olup bir süredir kullanılmamaktadır. Son olarak orijinal fonksiyonunda kullanılmıştır. Genel yapısı itibariyle iyi durumdaki hamamın iç kısmı bakımsız vaziyettedir. Hamam, günümüzde pek az örneği bulunan Cumhuriyet Dönemi hamamlarından birisidir ve bu özelliğiyle daha eski yıllarda inşa edilmiş kâgir hamamlardan ayrılmaktadır. Tescilsiz durumdaki hamam, tamamı tescil edilmiş olan Pazarbaşı Hamamı, Kilise Hamamı ve isimsiz küçük hamam dışında ilçenin tarihi merkezinde bulunan dördüncü ve kronolojik bakımdan son hamam yapısıdır.

Şekil 6: İsimsiz Cumhuriyet Dönemi Hamamı Konumu, Kat Planı, Dış ve İç Görünümü

Kat planı itibariyle geleneksel Türk hamam şemasını devam ettiren hamam soyunmalık, aralık, ılıkılık, tıraşlık, sıcaklık ve külhan olmak üzere altı temel kısımdan oluşmaktadır. Yapı hakkında yazılı bir bilgi bulunmamakla beraber kullanılan malzeme, üslup ve yöre halkından edinilen bilgiler ışığında 1930'larda inşa edildiği düşünülmektedir (Sağlam 2012).

BURHANIYE'DE HAMAM MİMARİ MİRASI VE TURİZM İLİŞKİSİ

Turistlerin mimariye duydukları hayranlık nedeniyle ziyaret ettikleri tarihi binalar, bir ülke/bölge ve yörede kültürel çekicilik alanları olarak ortaya çıkmaktadır. Tarihi çevreyi korumanın amacı, tarihi yapıları yok olmaktan kurtarmak, mimari mirasını günümüz yaşantısıyla bütünleştirmektir. Bu amaç doğrultusunda, turizme konu olan mimari miras değerleri bir taraftan korunarak kullanılırken, diğer bir taraftan yöre ekonomisine ciddi katkılar sağlamaktadır. Mimari mirasın yeniden kazanımı sonucunda, toplumdaki kültürel zenginliğinin tanınması ve sahiplenilmesi, yöre imajının geliştirilmesi ve kültürel miras turizmi ile yerel ekonominin canlandırılması gibi yararlar ortaya çıkmaktadır (Kousis 2000; Öztürk ve Yazıcıoğlu 2002; Kiper, 2006; Özgüç 2007; Uygur ve Baykan 2007). Bir yörenin kendisine miras kalan tarihi yapıları arasında hamamlar, geçmişin mimari tarzını yansıtması ve o dönemdeki insanların günlük yaşam kültürünü anlaması açısından turistleri etkileyebilmektedir.

Burhaniye'de yer alan hamamlar, ilçede ve bölgede mimari miras açısından önemli bir değerdir. Turizm amaçlı kullanılması düşünülen hamamlar, korumak-kullanmak-yaşatmak amacıyla mimari doku bozulmadan gelecek nesillere aktarılmalı ve kültürel turizmin gelişiminin sürdürülebilirliği açısından yöresel mimariyi yansıtan hamamlardan faydalanılmalıdır. Bakım ve onarımları yapılarak ve aslına uygun olarak restore edilerek hamamlar; hamam, sanat evi, müze ve galerisi, atölye ve satış birimi, kafe vb. işlevler verilerek kullanılmalıdır.

İlçedeki hamam yapıları inşa edildikleri dönemlerin karakteristiğini yansıttıkları için kendi başlarına ziyaret edilmeye değer nitelikte tarihi eserlerdir. Burhaniye turizmi için 4 hamam yapısı, restorasyon sonrası asıl ve yeni işlevleriyle fonksiyonel bir biçimde değerlendirilmesi mümkündür. Pazarbaşı Hamamı, Burhaniye'nin arkeolojik potansiyeli ve zeytin türevli tarımsal değerleri dikkate alınarak "arkeoloji müzesi", "zeytin müzesi" ve bu müze içinde zeytin temelli ürünlerin üretiminin ziyaretçilere gösterildiği "zeytin atölyesi – satış mağazası" düzenlenerek değerlendirilebilir. İsimsiz Cumhuriyet Dönemi Hamamı, asıl fonksiyonu olan hamam şeklinde günlük yaşam ve turistik amaçla kullanılabilir. Ayrıca Türk hamam kültürüne ait öğelerle ilçedeki yapılara dair bilgilerin

bulunabileceği bir “hamam müzesi” konsepti ile de ilgi çekici ve yenilikçi bir öneri olabilir. Pazarbaşı Hamamı ve İsimless Cumhuriyet Dönemi Hamamı bu işlevlere uygundur çünkü merkezi konumları nedeniyle gün içerisindeki yaya trafiğinden olumlu yönde etkilenebilirler.

Günümüzde hamamları ayağa kaldırmak için kültür merkezi gibi kültürel işlevler ön plana çıkmaktadır fakat bu tür bir seçim Burhaniye’deki mevcut kültürel tesislerin fazlalığı yüzünden Pazarbaşı Hamamı ve İsimless Cumhuriyet Dönemi Hamamı için en iyisi olmayabilir. Dahası, kültür merkezleri yıl boyunca aktif bir kullanımda olmayıp daha çok belirli etkinlikler kapsamında değerlendirilip ön plana çıkmakta ve geriye kalan zamanlarda işlevsel anlamda pasif kalmaktadırlar.

Kilise Hamamı ve İsimless Küçük Hamam buldukları konum itibariyle merkezi olmadıkları ve mekânsal olarak diğerlerinden daha küçük oldukları için bu yapılara, günlük yaşamı hareketlendirecek ve turistik faaliyetleri artıracak kültürel ve ekonomik işlevler verilmelidir. Kilise Hamamı, yerel mutfaktan örnekler sunan bir kafe, yöreye özgü el sanatları üretimi ve satışı birlikteliğinde atölye+satış birimi, sanat galerisi şeklinde kullanıldığı gibi mahalle muhtarlığı veya belediye hizmet birimi olarak da kullanılabilir. İsimless Küçük Hamam ise Mehmet Emin Ağa (Memiş) Camii ile ilişkilendirilerek cami kitaplığı ve okuma salonu şeklinde değerlendirilebilir. Yöresel mimarinin ve yerel kültürün birlikte yaşatılması ile bu hamam yapılarının değer ve popülerlikleri ortaya çıkacaktır.

Önceki ve yeniden işlev verildikten sonraki hali ile Burhaniye hamamları, yerel halkın turizm olayına katılması ve ekonomik gelir elde etmesi sağlanmış olacaktır. Aynı zamanda bu yapıların her zaman ulaşılabilir olmaları ve bilinirlik düzeyleri artacaktır. Tüm bu yapıların dışına bilgilendirici levhalar asılabilir ve ilçe meydanından başlanarak tabelalar yardımıyla insanlarda ilgi uyandırarak bu yapıları ziyaret etmeleri sağlanabilir.

SONUÇ

Burhaniye’nin mevcut kültürel miras kaynakları ile birlikte 4 hamam yapısı, sürdürülebilir turizme hizmet verebilecek işlevlerde yeniden kullanılması planlanmalıdır. İlçe hamamları, öncelikle tanıtılarak kamuoyu tarafından bilinirlikleri artırılmalı ve tarihi-kültürel değerlerine dikkat çekilmelidir. Sonrasında da bu tarihi hamamlar, turizm kapsamında değerlendirilerek günlük hayatın sosyo-ekonomik döngüsüne sürdürülebilir şekilde dahil edilmelidir. Bu süreçte, Burhaniye’nin kültürel miras turizmi sayesinde hem kültürel varlıklarının ko-

runması, hem turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılması hem de yöre ekonomisine katkısı sağlanmış olacaktır.

Koruyarak kullanma ilkesi doğrultusunda Burhaniye, kültürel miras turizminin sürekliliğini hamam örneğinde gerçekleştirerek göstermelidir. Bu da ilçenin ve dolayısıyla içinde bulunduğu bölgenin turizm cazibe merkezi olmasına büyük katkı sağlayacaktır. Çalışma, mimari mirasın korunması, sürdürülebilir turizm ilkeleri içinde mevcut yapı stokunun kullanılması bağlamında hamam mimarisinin ve kültürünün yeniden canlandırılması ve de hamamlara turizm amaçlı farklı işlevler kazandırılması açısından örnek teşkil etmekte ve hamamlara sahip yörelere de model oluşturmaktadır.

NOT

Hamam Konumu ve Kat Planı: H. Sercan Sağlam, Hamam Fotoğrafları: Sabriye Çelik Uğuz

KAYNAKÇA

- Beksaç, E. (2005). *Tarihin Işığında Burhaniye*. Balıkesir: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayını.
- Çetin, G. (2011). Biga İlçesi Osmanlı Dönemi Yapıları (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Çanakkale: ÇOMÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durmuş, S. (2010). Edremit ve Köylerindeki Türk Devri Eserleri (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eyice, S. (1960). İznik'te Büyük Hamam ve Osmanlı Hamamları Hakkında Bir Deneme, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, XI (15): 99-120.
- Howard, P. and Pinder, D. (2003). Cultural Heritage and Sustainability In The Coastal Zone: Experiences In South West England, *Journal of Cultural Heritage*, 4:57-68.
- Hughes, H., (2002). Culture and Tourism: A Framework for Further Analysis, *Managing Leisure*, 7(3):164 -175.
- Gökçe, E. (2007). XIX. Yüzyıl Başlarında Bir Osmanlı Kıyı Kasabası: Kemeredremid (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kiper, P. (2006). Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Tarihsel-Kültürel Değerlerinin Korunması, Türkiye Bodrum Örneği, İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı.
- Kousis, M., (2000). Tourism and the Environment: a Social Movements Perspective, *Annals of Tourism Research*, 27 (2): 486-489.
- Kula Say, S. (2007). Erken Dönem Osmanlı Hamamlarında Eğrisel Örtüye Geçiş Sistemleri, (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü.
- McKercher, B. and du Cros, H. (2002). *Cultural Tourism The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*. New York: The Haworth Hospitality Press.
- Mehrhoff, W.A. (1991). The new frontier: A case study of cultural tourism, *Canadian Review of American Studies*, 22(2): 251-262.
- Mutaf, A. (1996). *Salnamelerde Karası Sancağı (1847-1922)*. Balıkesir.
- Önge, Y. (1995). *Anadolu'da XII-XIII. Yüzyıl Türk Hamamları*. Ankara: Vakıflar Genel Müdürlüğü.
- Özgüç, N. (2007). *Turizm Coğrafyası: Özellikler ve Bölgeler*, İstanbul: Çantay Kitabevi.

- Öztürk, Y. ve Yaziciođlu, İ. (2002). Gelişmekte Olan Ülkeler İçin Alternatif Turizm Faaliyetleri Üzerine Teorik Bir Çalışma, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 183-195.
- Prentice, R.C. (1993). *Tourism and Heritage Attractions*. Londra: Routledge.
- Richards, G., (2001), *Cultural Attractions and European Tourism*. Wallingford Oxon, UK: CAB International Publishing.
- Sağlam, H. S. (2012). *Burhaniye'nin Tarihi Yapıları*, Burhaniye: Burhaniye Belediyesi Kültür Yayını-16.
- Silberberg, T. (1995). Cultural Tourism and Business Opportunities for Museums and Heritage Sites, *Tourism Management*, 16(5): 361-365.
- Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable Tourism Management*, Wallingford: CABI Publishing.
- Uygur, M.S. ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2:30-49.
- Walle, H. A. (1998). *Cultural Tourism: A Strategic Focus*. Westview, Boulder.
- Xavier, G. (2004). Is Heritage an Asset or a Liability? *Journal of Cultural Heritage*, 5: 301-309.